

SETMANARI DE LITERATURA, NOVAS Y ANUNCIOS

Dedicat ab preferencia al desarrollo de la vida teatral de Catalunya.

SORTIRÁ LOS DISSAPTES

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

En Barcelona. Ptas. 2 trimestre.
Fora ciutat. » 2 »
Extranjery
Ultramar. » 10 l' any.

Director: D. JOAN BRÚ SANCLEMENT

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
Carrer de Petritzol, 6, quart.
Despatx: de 12 à 2.

PREUS DE CADA NÚMERO:

Número corrent. . . 0'10 Ptas.
» atrassat. . . 0'15 »
» » pera
los no suscrits. . . 0'20 »

LA EVOLUCIÓ TEATRAL

Lo teatro de la nostra terra, tan exhuberant en sos principis, s' está morint per no dir que ja es mort.

¿Quí 'n te la culpa? A quí 's deu son decahiment?

No es gens difícil lo poguerho dir. Públich, actors y autors: tots ne son responsables. Lo públich pel despreci ab que 's mira lo que de casa seva es, los actors per son poch estudi y 'ls autors per sas tendencias massa arqueológicas.

Se 'ns dirá, com nosaltres més avant ja hem confessat, que 'l nostre teatro en sos principis tingué una vida exhuberant, que 'l públich hi acudia ansiós pera saborejar las mil bellas que se li presentavan, pero també haurían d' afegir tots aquells que 'ns vulgan refutar en nostres acerts, que 'ls actors d' allavors, eran molt més estudiosos que 'ls d' avuy; que 'ls autors produhían obras més apropiadas als gustos que en aquella época predominavan, y, que las corrents de la societat eran molt distintas de las actuals.

Ab verdader sentiment nos veyém obligats á tractar del present assumpto, pero com qu' en nostras columnas nos hem proposat defensar tot lo que tendeixi al be moral y material de Catalunya, molt especialment tocant al seu teatro, aixó nos induheix á que avuy, portats per l' amor que professém á nostre estimada Patria, procurém trovar sino un remey efícas y radical, al menos un lenitiu per la escena qu' en sos comensos tanta gloria va donar á la terra catalana.

No tractém més del mal y aném, donchs, al remey.

Segons lo nostre humil criteri, estém en la plena seguretat de que pera revifar lo nostre teatro s' han d' establir moltes cosas sino del tot novas, combatudas per lo *revolucionarias* y modernas. En primer lloch, nosaltres preciantnos de bons catalans, creyém que pera que una obra sia catalana no han de véureshi, com molts aixís ho volen, pagesos sols, sino que també hi cap molt be la gent de ciutat, puig tan catalá es lo fill del Vallés com lo del plá de Barcelona. En segon lloch, creyém que los autors haurían de abdicar de la forma poética ó millor dit rimiada, perque 'ls versos posats en boca dels tipos del nostre temps, la vritat, fa molta *comedia*. Deurían inspirarse més que ab lo teatro clássich castellá y Echegarayeresch, en lo modern francés, no abandonant per aixó en sas obras l' ambient que 'ns rodeja y 'ns dona vida y caràcter propi.

Allavors lo públich que avuy hem deixat desviar cap al insuls flamenquisme, tal volta ó millor dit, ben segur que tornaria com algun temps á congregarse en nostre teatro, desitjós de aplaudir algo nou, un algo que demostrí avens, que simbolisi l' estat progressiu dels nostres dias.

En lo mon tot evoluciona, sino en lo fondo en la forma y per tal, no es d' estranyar que 'l públich ab lo desitx de saborejar lo que se li presenta estrany y nou, se desencamini, se perverteixi ab aquestas sarsuelas vingudas de Madrid, cansat de veurer se npre lo mateix en lo que 's produheix á casa.

Fora dramas histórichs, fora versos; pintém la

societat tal com es, ab sos defectes y bellesas; sia 'l teatro en lloch de la *escuela de las buenas costumbres*, com deyan los clàssichs, lo mirall de la humanitat, com dihém nosaltres.

Cada generació deu procurar retratar-se en sas obras, perque la generació successora puga apreciarla detalladament, ó del contrari, si no 's fa aixís ¿qué podrém llegar als nostres veniders? ¿cóm podrán veure lo que nosaltres som y cóm podrán estudiarnos? Per un deber de humanitarisme devém seguir pel camí qu' en totas las arts nos estant senyalant dramaturchs com Ibsen, Becque, Marco, Pragay Giocosa; novelistas com en Zola, Tolstoi, Daudet, Galdós y Oller, compositors com en Wagner y pintors y escultors los que ja tenim per nostra sort, y 'l teatro qu' es l' encarnació de tot, tornarà á estar animat y plé de vida com en sos primers passos, proporcionant nous triomfs y dignes llors á la nostra benvolguda Patria.

IGNASI IGLESIAS.

Teatro Catalá

CENTENARI PELS COLOMS.—Caricatura en quatre actes y setse quadros, estrenada la tarde del 8 del corrent en lo teatro Calvo-Vico.

L' autor d' aquesta obra la califica de caricatura y té rahó que li sobra. *Centenari pels coloms* no es res més que una caricatura y fins en varias ocasions ne traspassa 'ls límits. Conté, aixó sí, escenas discretament desenvolupades, com algunas del primer acte y altrás de bastant animadas com la de la *Kermesse*. En cambi se n' hi trovan moltes que cansan per lo llarg y la falta de humor qu' en ellas s' hi nota. La obra té algun xistes, no tots del millor gust, pero que no obstant, lo públich rigué y aplaudí.

De totas maneres la producció resulta tota ella massa llarga.

Pera 'l *Centenari pels coloms* s' han arreglat alguns ballables que varen ser del agrado de la concurrencia: ara en quant á la música que 'ls acompanya... val més que no 'n parlém.

Lo desempenyo de la obra sorí bastant ajustat. Lo públich demaná al autor y adelantantse 'l Sr. Molgosa publicá 'l nom de dit autor, que no poguerem entendre bé, y 'l qual per altra part, assegurá 'l Sr. Molgosa que no 's trobava en l' escenari.

M.

UN SOMNI ESPANTÓS, es lo titol de un monólech que va estrenarse fa pochs dias á Vilanova y Geltrú, en lo teatro de la Societat «La Cuyña Vella».

Com que l' éxit signé desgraciat, no es de doldrer que no 's puga consignar lo nom del autor.

F.

À UNS PARES

Pare y mare que beséu
vostre fill glassat com marbre:
—¿Eix bes mortal, lo donéu

á vostre fill ó á un cadavre?
Los rossos y sechs cabells,
las parpellas aclucadas,
marcits los rosats pomells
de sas galdas tan besadas;
encarcanat lo séu cos,
no sent, ni muda la cara,
y es talment com un terrós
de materia, en forma humana.
—No es pas aixó vostre fill,
l' angelet de blancas alas,
puig no pot ser may l' espill
la figura que retrata.
L' ullet tévol y esmortuhit,
ha perdut á qui us mirava,
lo tendre llavi marcit,
com ell no hi es, ja no us parla...
Lo qui va enjendrà l' amor
al escalí de las besadas,
aquell que visqué d' un cor,
del sentiment d' una mare;
no poden se 'ls cuchs tant sols,
ni eixa carn que 's corromp ara,
puig no estimavau la pols,
ni de pols son vostras llágrimas,
y eix buyt que en lo cor sentiu,
no pot omplir-lo un cadavre;
sols l' ompla l' esprit joliu,
d' un fill qu' us prega entre 'ls àngels.

JOSEPH FALP Y PLANA.

UN ESTRENO DESGRACIAT

(ESCENAS DE TELÓ EN DINS.)

Las angunias que passa l' autor d' una producció dramática 'l dia del estreno, y las gotas de suhor que treu del seu cos passejantse entre bastidors esperant la sanció del públich, no tenen sí ni compte.

Es una frase ben encertada aquella de dir que l' autor dramátich, lo dia de la primera representació, *está en capella*.

Lo pás que s' hi dona, no més ho saben aquells que s' hi han trobat.

Y en la sequedat de coll que produheix l' estat anguniós, necessita beurer lo qui está en capella y moltes vegadas sent desde las taulas los xiulets del públich, que es com si per beguda li donguessen fel y vinagre.

No sé si haurán reparat que la major part dels escriptors dramátichs encara son joves y ja 'ls hi surten cabells blancs; perque en un mateix home generalment lo color dels cabells está en rahó inversa del color de las penas y com més negres son aquestas, aquells son més blancs.

Si volén venir ab mí al escenari, s' enterarán de lo que passa.

Avans de comensarse la funció, l' autor se troba per l's taulas, entrant y sortint dels quartos dels actors, donant pressa als tramoistas, perque la decoració estigui á punt á l' hora, recomenat al ferruquer que enllesteixi, avisant al apuntador que 's fassi cárrech de que es la primera representació y que ab aixó apunti ab tino; y aixís, anant d' un cantó al altre, pujant y baixant, entrant y sortint, tremolós y ab la vista esverada, qualsevol diria que li passa una desgracia forta.

Los actors en semblant dia tampoch las tenen to'as ab ells y entre aquestos y aquell procuran donarse mútuos consols.

—¡No tingui por! diu lo galan al autor, veyentlo que ab posat mústich contempla automàticament un escut de llana de la *guardia-ropia*. ¡Vosté ray que ja n' ha fet d' altres y ha donat probas de sapiguer escriure! Nosaltres sí que hem d' espavilarnos, porque al primer día, lo teatro plé, 'ls crítichs periodístichs observantnos los més petits detalls, los adversaris á punt d' agafarse á la primera relliscada que donguém... ¡Vaja, li dich que no compon res, lo compromís de vosté comparat ab lo nostre!

—¡Que no compon res! contesta l' interpeiat. Y donchs ¿qué 's creu que 'ls crítichs me tindrán cap mirament porque só jo? ¿Y que 's pensa que no 'n tinch jo de contraris? Precisament ne tinch y no entench perquè, entre 'ls mateixos que escriuen revistat dramáticas.

Per regla general l' escriptor públich creu que 'ls crítichs li tenen posat lo dit al ull; que en ell li troban defectes que dissimulan en los altres; creencia que, encara que en molts casos sigui errònea, 's comprén que la tinga tothom qui es objecte de crítica. Com que 'l mal de que més nos sentím es lo propi, al fer ressaltar una falta ó un defecte en una revista, es tant com natural que al criticat li cogui la llaga; aixís com tots los altres creuen que se li podría dir molt més de lo que se li diu, porque cada un d' aquestos ha reparat en l' obra un sis ó as, per poch important que sigui, del qual lo crítich n' ha fet omisió.

—Bé, replica l' actor, pero á vosté ab dirli que l' obra es defectuosa no li esguerran la carrera, y á nosaltres ja comensa l' empresari per pagarnos al cap de la quinsena ab una mala cara com si li robessem los diners; y per las temporadas vinentas, com que las empresas veuen que 'ls diaris parlan malament d' un hom, ó no pensan en contractarlo, ó si hi pensan es per aprofitarsen y escanyarli 'l sou de tal manera, que no 'ns queda ni tant sols per fernos enllustrá las botas al cap de la setmana. ¡Los empresarios!... Diuen dels negrers, y si jo hagués de triar...
—¿Sent lo públich com s' impacienta?... ¿Qué no está tot á punt? ¡¡Maquinista!! ¿Qué no sent com pican?

—Deixi picá, respon aquest; milló per vosté, que aixís s' hi haurán ensajat.

—¿Ahónt es lo segon apuntador?

—¡Si 'm té al seu estat! ¿Qué se li ofereix?

—¡Dispensi que no 'l veyal! ¿Donchs qué fem?

—¡No s' amohini, home! Ja estaria tothom á punt, sino que á la dama li han portat lo vestit massa estret y no se 'l pot cordar sense desfer unas embastas que aguantan uns aixamples.

—¡Que no se 'l cordi! ¿No sent cóm s' impacientan á fora?

—¡Cóm vol que surti ab lo vestit descordat!

—¡Te rahó! pero... ¡Ah! mirisela. ¡Gracias á Deu! Lo segon apuntador dona 'l crit sacramental de *¡fora!* y al veure que tothom se 'n ha anat de la escena, xiula, y s' alsa 'l teló magestuosament.

L' autor entre bastidors va corrent d' una caixa al altra; tant aviat es á la dreta com á l' esquerra, escoltant als actors com li allargan y escursan los versos, lo mateix que si fossin de goma elástica. Ho diu

al galan jove que 's prepara á sortir y aquest li contesta:

—No 'n fassi cas. Vosté ho repara porque sab los versos de memoria, pero de fora ni se 'n adonan.

—¡Pst! ¡Cóm es que enrahonan tan alt á l' altra part! Fassin lo fàvor de parlar més baixet, que des-torban. ¡Bó! ara la dama ha retardat la sortida.

—No ha estat res, diu lo segon apuntador.

—¡Cóm no!

—Lo galan ha repetit l' últim vers de l' escena y...

—¡Vaya una gracia! No, no; avisils á temps.

—Jo ray, ja ho faig; pero ¿qué no ho veu? Tots los actors rodan per aquí ab lo paper á las mans, y no 'm senten quan los aviso. Aixó no més passa 'l primer día.

L' autor s' estimaria més que tolas aquestas menudencias passessin si d' acás al últim día, no pas al primer.

¡Qué es aixó! ¿Que xiulan?

Lo graciós, que 's troba al últim terme de l'escena, devant de la porta del foro, respon á las preguntas del autor en veu baixa:

—Es que del públich estossegan y n' hi ha que no s' hi conforman.

—¡Ja tornan á xiulá!

—Si senyó, porque l' apuntador crida massa.

—Donchs que calli.

—¡Si callant e'l no haguessem de callá tots ray!... Cau lo teló.

—¿Que aplaudeixen? ¿Se paran...! ¡¡Xiulan...!!

Entran á las taulas dos ó tres amichs del autor, y aquest los hi pregunta:

¿Qué us ha semblat?

—No s' hi pot dir res: un acte d' exposició general ment es fret y 'l d' aquest no es una escepció de la regla. Tè bons versos... ¿No 't sembla que la característica no representa prou vella?

—Aixó depén de que ella no vol semblar lo que es fora de las taulas.

—En cambi 'l barbas no deuria figurar tant vell.

—Fés treurer aquella piga que la dama s' ha pintat á la galta.

Mestres l' autor sosté aquesta conversa ab los seus companys damunt de las taulas, en lo quarto d' un dels actors hi ha reunis dos ó tres poetas.

—Aixó, diu un, en veu baixa, 'm sembla que no fila.

—¿Que té de filar? ¿Que no ho veyaho en los en-saigs? pregunta un altre al actor.

—Prou, contesta aquest. Sempre 'm vaig pensar que 'l primer acte no faria cap efecte.

—¿Y 'ls altres?

—Los altres... No vull dir res: ja ho veurán. Segons cóm s' ho prengui 'l públich, be; segons cóm, malament.

L' actor no 's vol comprometre. Y fá be, porque en las produccions escénicas lo qui més se creu entendrehí, s' hi pert tant com lo qui no hi entén. Més ben dit: per judicar *à priori* l' éxit d' una producció dramática, no hi ha qui hi entengui.

L' orquesta ja ha acabat fa estona la tocada del intermedí y la decoració ja está posada.

Lo públich s' impacienta y ho demostra picant de mans y de bastons.

L' autor crida:

—¿Pero que no s' alsa encara aquest teló?

—Espérinse cinch minuts, diu la dama jove desde 'l seu quarto.

—¡Cinch minuts! contesta l' autor. ¿No sent cóm cridan de fora?

—¿No veu que m' hi tingut de vestir de cap y de nou?

—Te rahó, te rahó. Quan escrigui un altre drama, faré que cap actor s' hagi de cambiá 'l vestit. ¿Qué encara no es á la conxa l' apuntador?

—¡Qué vol que hi fassi á la conxa! respon aquest que está bromejant ab una comparsa entre bastidors. Quan tothom estigui á punt, per mí no s' haurán d' esperar.

—Ja estich, diu la dama jove sortint del quarto.

—Donchs tirin teló desseguida.

—Un moment, diu lo segon apunte. ¿Que ja té la carta, senyora?

—¿Que no l' han copiada?

—Jo no.

—Es que no la sé, perque en los ensaigs la saltavam, confiant en que 's copiaria.

—¡Encara 'ns haurém d' esperá per copiá tota aquella carta! esclama l' autor suhant d' engunia.

—¿Donchs cóm vol ferho?

—Miris, diu al segon apunte; esqueixi 'ls fulls del original y que 'ls llegeixi.

—Tingui, donchs; fa aquest esqueixant los fulls. Pléguils com una carta, y... ¡fora!

[S' alsa 'l teló, acompanyat d' un ¡ah...! del públich que encara dura quan la dama jove comensa á parlar.

Aquesta, ab aquell murmur no entent bé al apuntador, s' equivoca y un ¡xóó! dit en veu alta per un graciós del auditori, fá esclatar entre 'ls espectadors una riallada, que barrejada ab veus de silenci per alguns que volen escoltar, promou un xibarrí que al autor li fa l' efecte de que li tiressin al demunt las encesas baterías del telar.

Ab aquest preludi, continua l' acte, y ara perque 'ls comparsas fan un crit desacordat, ara perque un actor pren un vocadillo d' un altre, ara perque se sent l' apuntador, ó per qualsevol altra insignificancia que succeheix durant la representació, la gatzara 's reproduheix á cada moment y cau 'l teló entre uns cops de mans de la cloque que son ofegats per xiulets y fueras dels molts que no están conformes ab l' aplaudiment.

L' entracte 's passa en l' escenari d' aquesta manera:

L' autor culpa á la dama jove perque s' ha equivocat.

Aquesta culpa al apuntador perque no cridava prou.

L' apuntador s' escusa ab lo soroll que hi havia en lo públich, que no deixava sentir res.

Lo públich... no es allí quan se 'l culpa, sino també 's treuria las encarregadas de sobre. Las endossaria á l' obra, á la execució ó á la direcció.

De manera, que ningú vol la culpa si anessim á esbrinarho tothom ne té una part; y no es la més petita la de la mateixa *claque*, que es una institució que de res serveix si l' obra es bona y que empitjora 'l fracás si es l' obra dolenta.

Ja que parlém de la *claque* en un estreno desgraciad, se 'ns ha de permetre dir que may hem comprés la rahó de la seva existencia. Ni la que va crear l' emperador Neró ab lo nom d' *Augustani*, podém entendre de qué servia, perque com tet feya matar ó desterrar als que no l' aplaudian quin recitava ó cantava, la *claque* hi era de sobras.

¿Y qué dirém de la que en tos *corrales* y teatros d' Espanya 's trobava en los sigles xvi y xvii entre 'ls *mosqueteros* primer y mes tart entre 'ls *alabarderos*? Ni aquella *claque*, ogra que 's repressentessen mes d' un día las comedias de Lope de Vega que no mereixian cap alabansa, á pesar d' esser aquest autor (ab molta justicia) 'l poeta predilecte del públich, ni tampoch pogué enfonzar las obras d' Alarcón, ab tot y no esser aquest (ab molta injusticia) gens simpátich per la generalitat del públich y pels poetas coetanis.

¿Y encara creuen avuy día las empresas que la *claque* pot portárlshi cap profit?...

Ab los aplaudiments llogats, no 's consegueix mes que fer posar en dupte l' éxit d' una producció de mérit real, pels que 's pensan que la *claque* pot donar éxits.

Aquesta, donchs, no pot portar beneficis y sí perjudicis.

Y després d' aquest paréntesis, torném al assumpto.

La bulliciosa atmósfera que ha deixat en lo teatro 'l segon acte, s' ha empitjorat en alt grau ab los enrahonaments més ó menos apassionats que contra l' autor y 'ls actors s' han fet durant l' intermedí, y l' acte tercer no es més que una série de inconveniencias. Ara escarneixen desde 'l públich á un criat que ha surtit á dir dugas paraulas, ara 's burlan d' un comparsa que ha portat una carta, ara 's riuen de la dama perque al passar la porta se li ha agafat lo baix del vestit, ara xiulan al segon galan perque al caure ferit no ho ha fet ab prou aplóm.

Quan ja está previst lo desenllás, alguns espectadors de plaeta s'aixecan per anarsen y alló produheix una cridoria que no deixa sentir lo final de l' obra.

Aquesta s' acaba estrepitosament.

Dos ó tres *aplaudidores* volen cumplir ab lo seu ofici; cent crits d' ¡jarrossayres! los fan callar, los xiulets se multiplican y 'l temple del art se converteix en un torín.

L' autor se queda en las taulas escoltant á uns amichs seus que li diuen que la culpa de tot la tenen los actors, que no saben un borrall dels papers; y mentres l' autor puja al quarto del segon galan á buscar l' abrich, los mateixos amichs entran al quarto del barbas y li diuen que no entenen cóm s' ha posat en escena un drama tan desatinat.

Lo galan que passa per allí, entra al quarto y diu:

—¡Prou que ho veyá jo l' éxit que tindria aquesta obra!

—¡Y jo! contesta 'l barbas
Després que s'hi representat lo drama, tothom
veya... lo que ningú havia vist.

CONRAT ROURE.

QUADRET

Al térbol resplandó de la matina
se veu prop d' un xipré la trista sombra
d' un home, que com ell sembla fantástich,
d' un home que com ell cerca la fossa,

Se nota que impacient apreta 'l cávezch
quan veu que cel amunt puja l' aurora.
Y arrepenjantse al arbre, estira 'ls brassos
y com tement dels corps, cerca la fossa.

Silenci sepulcral; tan sols se senten
algun qu' altre auellet que canta l' hora,
lo vent que va xiulant entre las fullas,
y lluny lo volateig que dona l' oliva.

No obstant l' home segueix al peu del arbre
l lensant foch de sos ulls, brí de sa boca,
quan ¡ah! sent de la hermita las campanas
que á morts ab trista veu y ab pausa toca.

Corrents, deixa 'l xipré, y cerca 'l cávezch,
bo y exclamant ab veu mitx tremolosa:
—¡Avuy trevallaré! la mort m' ampara
podré dar pá als meus fills, que de fam ploran.
M. SOLÀ.

CARTA DE MADRID

9 Decembre 1892.

Contra la creencia de la gent de teatro de que la
empresa de la Comedia diferia 'ls estrenos de las obras
que té en cartera, fins després de festas, ha estrenat
lo diluns últim un drama d' Echegaray titulat *Mariana*.

En los cartells, com de consuetut en los estrenos,
no 's mentava lo nom del autor de la nova obra,
pero de boca en boca corria 'l nom del mestre, de
nostre conspicuo dramaturch *Don José*, que aixís se l'
anomena per autonomasia.

No sería possible trovar en los anys del esmentat
colisseu, un dia d' una concurrencia més nombrosa ni
més escullida, ni un públich ab actitud més espec-
tant. Los prohoms de la critica periódica s'hi havían
convocat y havían acudit al tribunal desde las pri-
meras horas, ab un interés febril, pera fallar en pró ó
en contra de la obra qu' esperavan sancionar.

Los llegidors de Lo TEATRO REGIONAL que coneguin
la meua opinió respecte de la forma, lo fondo y las
tendencias idealistas del mestre en qüestió, no po-
drán recelarse avuy de las afirmacions que passo á
suscriure, ni podrán sospitar que mos tributs d' ad-
miració, pугan esser fills d' una veneració sistemá-
tica á la personalitat d' Echegaray, obehint á aquell
principi, de que basta esser grán, per esser indiscu-
tible.

Ab ma natural ingenuitat, he dit sempre impar-
cialment y sens passió de cap mena, los pecats que

m' ha semblat que cometia l' autor de *El Gran Ga-
leoto* en las obras que d' entre sas 45 he tingut ocasió
de judicar. He trovat que sos personatjes no perta-
nyian á nostre planeta; que la naturalesa que pinta-
va, no era la nostra, y que la societat que presentava
en escena, no era prou humana.

He pensat que no coneixia 'l mon real y que sas
figuras se movian ab una rigidés filosófica més propia
de la cátedra que del teatro y que en lloch de parlar
ellas, parlava sempre son creador.

Creya que no 's podia anar al teatro d' Echegaray
á estudiar á nostres semblants, sino á veure las figu-
ras y las accions imaginarias qu' ell havia concebut
en sas tenebrosas y nocturnas lucubracions.

Després de la primera representació de *Mariana*, he
vist ab aquell goig ab que 's veu entrar á la rahó als
sectaris d' una teoria errónea, que Echegaray sab
esser realista; que sab imitar la naturalesa que té á la
vista, y posantme al costat de sos més decidits admi-
radores firmo ab mon sagell l' *exequator* de dramaturch
eminent, que la critica li concedeix y que acaba de
conquistar, més per la concepció de *Mariana*, que per
sas nombrosas obras precedents.

Molt me plauria fer una descripció minuciosa d'
aquest últim drama, pero ¿qué podria dir jo dintre 'ls
estrets límits d' una correspondencia després de lo
que ja han dit il·lustres crítichs, que no fos descolo-
rit y deficient? La premsa local ha donat al públich
descripcions complertas de son argument y ha copiat
ab una prodigalitat desusada, escenas enteras de las
més culminants de la obra.

Sintetisant lo més possible, sols diré que *Mariana*
se sent més que s' explica y qu' es sens dubte la més
perfecta de sas obras y lo triomf més legítim que ha
lograt son autor.

La exposició de *Mariana*, es maravillosa per la cla-
retat y senzillés, sa prosa es ingeniosa, culta y ame-
na, de modo que prepara é interessa vivament al au-
ditori, desde un principi, per esperar ab fruició l' en-
redo del drama.

Lo segon acte, que es magnífich y tal volta lo mi-
llor de la obra, descobreix lo retrato de cós enter de
la protagonista, qual retrato es d' una bellesa clássica
y de gran correcció.

En lo tercer acte creix l' interés y l' enredo ab es-
cenas melodramáticas de gran efecte escénich, pre-
parant l' epílech que resulta trágich y horrible, més
per sa forma, que per son fondo.

Y per últim, sorprén la manera inesperada de pro-
duhirse la catástrofe final.

En la execució, la María Guerrero ha donat un
gran pas en sa carrera d' artista, arrivant allí ahont
may havia arribat, puig ha fet de son tipo una crea-
ció. Mario ha dit son paper ab una naturalitat encan-
tadora y Thuillier ha expressat ab gran foch la lluyta
de la passió que bull en son pit, posant de rellén son
indiscutible talent d' expressió. Los demás actors con-
tribuiren á la mida de sas forsas al bon éxit de l'
obra.

Echegaray fou objecte d' una ovació ruidosa al
final del drama, ac'amat ab *bravos* y saludat per la
concurrencia durant las set ó vuit voltas que feu alzar
lo teló.

A. B.

EN SOMNIS

Per qué jorns primerenchs de ma existencia
per qué tant prompte se 'n varen allunyar?
Lo somriure preuhats de ma mareta
al recordar mon cor s' ompla d' esglay.

Sos llavis ja may més demunt mas galdas
tornarán á posarse ab ver amor.
En somnis son accent m' apar sentirne
que 'm canta cansonetas al bressol.

Oferintme son pit, d' un espant plena,
tremolant perque llenso ignocent plor,
me diu que d' ella soch tota la vida
y lo ser á qui estima més al mon.

Y envejosa ma sort perque aixis goso
dels plahers més preuhats que 'l cel hi há,
ne fá que m' abandoni ma follia
quan me creya trobarne al seu costat.

FRANCESC TORRES.

Servey de fora.

SANT ESTEVE DE CASTELLAR.—En lo bonich teatro de Casa Fernando hi actúa un quadro de companyia de sarsuela, que pot molt ben anar, sobre tot pel preu. Considerin qu' entrada y butaca costa 35 céntims, de modo que l' empresari que també es propietari del local, no vol pas fershi rich.

Actualment las funcions se donan tots los dissaptes. Y las produccions catalanas no s' olvidan; en una de las ultimas funcions varen posar en escena la popular sarsuela *Dorm*.

X.

REUS.—La novetat de la setmana es l' estreno de *La Fuente de los Milagros* que agradá en extrém á la concurrencia per los bonichs xistes que conté, distingintshi nostre compatrici, lo tenor comich Sr. Constantí.

Ab grans plens se verifican las representacions de de la sarsuela *El milagro de la Virgen*, que tanta aceptació ve obtenint y especialment lo magnífich concertant del segon acte, en lo que 's distingeix com sempre la Sra. Nalber.

Ll. S.

MANRESA.—En lo teatro del «Centre católich» lo diumenge últim va representarse la comedieta catalana en un acte *Vells y bojós*, original de D. Isidro Torrents, sentne molt aplaudida del públich.

N.

BADALONA.—Mentres la companyia que actúa en lo teatro «Zorrilla» únicament posa de algunas setmanas ensá, obras castellanás, en lo del «Café del centro» se representá lo diumenge passat la tragedia *La boja* de Guimerá, lo drama *L' esclau* de Got y Anguera y las pessas *Esquitxos de carnaval* y *Sebas al cap*.

O. P.

SABADELL.—En lo teatro dels «Campos de recreo», lo darrer dissapte va representarse lo drama de Soler, *Lo Timbal del Bruch* y la parodia del mateix, *Lo bram del ruch*, del Sr. Codolosa.

En lo mateix dia y en lo teatro «Cervantes», se representá lo drama del Sr. Ferrer y Codina, *Otger* y la pessa *Indicis*, del conegut escriptor D. J. M. Pous.

J. L.

LO BELL Y LO POSITIU

—¡Cóm m' agrada véure 'l mar
quan sas onas encrespadas
furiosas van fent sa via
y 's rompen al se' á la platxa!
¡Cóm gosa mon pobre cor
al contemplá en nits calladas
los estels que per l' espay
sa llum platejada escampan!
¡Cóm m' extasian las flors
vejentlas que engalanadas
exhalan son flayre pur
y al ventitjol embalsaman!—
Aixis un pobre poeta
sas expansions explicava
á uns amichs, com ell tronats
y com ell també rimayres,
quan de sopte un home vell,
que amagat se 'l escoltava
li va dir tot enfadat
y agafantlo per la espatlla:
—Mestre, vos agrada molt
tot aixó qu' havéu dit ara;
pro pagarme 'l que 'm debéu
vaig notant que no us agrada.

SABATERET DEL POBLE SECH.

Teatros locals

Principal.—Poca cosa de nou, per no dir res, nos ha donat aquest teatro durant la setmana que acaba de transcorre. Han comensat ja la série de beneficis, haventse efectuat lo del actor de carácter Sr. Donato Gimenez y 'l de l' actor cómic Sr. Díaz.

Y parin de contar.

Segons s' ha dit, á primers d' any vindrá á donar algunas representacions una companyia d' opereta francesa dirigida per la célebre artista Judic.

Vaya, vaya, 'l vell Principal aficionat encara al género grassó! Ah, cap vert!

No hi ha remey: *dos veces niño*.

Liceo.—A causa de la malaltia que sofreix la senyora Arkel s' havia anat aplassant la representació de l' ópera del Mtre. Bretón *Gli amanti di Teruel*; pero no haventse restablert encare dita senyora, l' Empresa encarregá la part de Isabel á la distingida triple senyora Muñoz, qui ab tot y no haver tingut cap ensaig, sortí tan ayrosa del seu comés que siguié aplaudida ab entusiasmisme en diferents ocasions y cridada á la escena varias vegadas.

Lo tenor Sr. Valero que representá la part de Marsilla, 's feu també aplaudir ab justicia, vejentse obligat á repetir la estrofa de la sortida y 'l dúo del tercer acte.

Es igualment digne de menció la contralt Sra. Fabbrí que cantá la part de Zulima ab molta justesa.

Molt be 'l mestre Mugnone que dirigí la obra ab molt acert, per quin motiu siguié aplaudit al final de cada acte.

S' ha posat en ensaig la ópera *Macbeth*.

Romea.—Res de nou per ara.

Continúa la tanda de beneficis. Ahir divendres va tenir lloch lo del actor cómic Sr. Capdevila, qui posá en escena lo melodrama *El registro de la policia*.

Tu quoque?

Dilluns que vé, reproducció dels *Pastorets* ab tot l' aparato ab que s' estrenaren l' any passat.

S'ha posat en ensaig per estrenarse pròximament lo drama en un acte *Al peu de la creu*, original de don Ramón Escaler.

Novetats.—Lo melodrama en set actes *Jaime Durand*, estrenat dissapte passat en aquest teatre obtingué un bon éxit.

Es tot ell un teixit d'escenas palpitants, commovedoras, que tenen al expectador en suspens sujestionat per los efectes qu' en ellas s' hi desenvolupen.

Jaime Durand, dintre del género, es una obra notable, donchs abundant en situacions dramáticas molt pujadas de tò, s' efectúa un assassinat á la vista del públich y al final se suicida 'l traïdor al descobrir-seli las sevas infamias.

En una paraula: la obra es d' aquellas que s' aguantan molt temps en lo cartell, especialment en las funcions de tarde.

La execució 's mantingué á bona altura. Lo senyor Tutau 's distingí molt en lo paper de protagonista, representant algunas escenas ab lo degut color dramátich; molt just lo Sr. Parrenyo y acertats los senyors Oliva, Pigrau y Virgili. La Sra. Mena conseguí treure un bon partit del seu paper, y varen estar per últim molt discretas las Srtas. Sala y Galcerán.

Los arregladors de la obra varen ser cridats á la escena, resultant ser los Srs. Eduard Vidal y Valenciano y Pere A. Torres, que no 's presentaren per no trovarse en lo teatre, segons digué 'l Sr. Tutau.

Tivoli.—Dissapte passat s' estrená la sarsuela en tres actes *El testamento azul*, lletra de D. Rafel M.ª Liern, música dels Mtes. Barbieri, Audrid y Acebes.

Si en una balansa 's poguessen pesar las qualitats bonas y dolentas que conté aquesta obra, trovariam que 'l plat en que coloquessim las dolentas pesaria tant, que 'ns tocaria á terra desseguida.

Lo únich acceptable que 's trova en la sarsuela de que parlém, son uns quants números de música, entre 'ls que destacan una tirollesa y 'l vals del tercer acte. A aquestas bonas qualitats s' hi poden afegir un parell de decoracions qu' ha pintat lo Sr. Chía y prou.

Ah, encare m' en descuydava una altra. En *El testamento azul* s' ha arribat al perfeccionament en quan á transformar l' escena en pista de Circo Ecuestre. En otras obras s' havia intentat aquest *adelanto*, pero may s' havia arribat á tal perfecció.

Deu no 'ls hi tinga en retret als autors.

Eldorado.—*Guerra Europea* es una entretinguda revista estrenada dissapte passat. Abundan en ella las escenas cómicas y 'ls xistes ben trovats, si be 's fa algo pesada cap al final. Sobre tot la escena en que surten representadas las provincias espanyolas es excessivament llarga.

La música conté alguns números molt agradables, entre 'ls que 's poden citar lo ball anglés y 'l coro de italians; aquets dos números varen ser repetits lo propi que l' habanera que canta ab molta gracia la senyoreta Cubas.

Se distingiren en l' interpretació de la obreta la dita Srta. Cubas, la Sra. Llorens y 'l Sr. Palmada.

De las dugas decoracions que s' estrenaren es digne de mencionarse la que representa Gibraltar, que té una perspectiva ben entesa.

Los autors de *Guerra Europea* resultaren ser D. An-

gel M.ª Segovia, de la lletra y lo Mtre. Mateos, de la música.

Per aquesta setmana está anunciat l' estreno de la sarsuela *La Salamancaquina*.

Y s' ha posat en estudi *Guasin*, paro lia de l' ópera *Garin*.

Calvo-Vico.—Del estreno de la caricatura *Centea nari pels Coloms*, ne doném compte en la secció corresponent.

Circo Ecuestre.—Ab bon éxit s' hi estrenat la pantomima titulada *Mansueto ó los héroes del Bruc* que resulta sumament interessant y es molt ben interpretada per tots los artistes de la companyia.

L' autor ha sapigut treure molt partit de la heroicitat que contra 'ls francesos portaren á cap los pagesos del Bruch. No es extrany, donchs, que 'l públich aplaudeixi cada dia ab entussiasme la nova pantomima.

LABRUGUERA.

Epigramas

Deya l' amo d' una casa
á un llogater que tenia
que deu mesos li debía:
—Perque vegi senyó Espasa
que soch molt considerat
quan se tracta de lo meu,
dels dinés que vosté 'm deu
ne deixo está la mitat.
Y ell contestá:—Si aixó fá,
no vull se menos; per tant
l' altre mitat qu' es sobrant,
jo també la deixo está.

JÓAN MANUBENS VIDAL.

QUART CONCURS

(BASES PUBLICADAS EN LO NÚMERO 43)

Llista d' articles rebuts

- 1, Visca la llibertat; lema, *Vivir en cadenas—que triste vivir*.
- 2, Lo carter; lema, *Cinch céntims*.—3, Las trifugas de la Pona; lema, *Ja m' ho pensava!*—4, ¡A ral, á ral! lema, *Qui me 'ls acaba*.
- 5, Un desengany; lema, *Lo meu pare sempre ho deya*.—6, L' actor cómic; lema, *¡Ara sí que ho comprench tot!*—7, Sastreria Fí de Sigle; lema, *La gent de fora*.—8, Las canadellas; lema, *Ví de pesseta*.—9, Mala mar, lema, *A la vora de la platja*.—10, Las fillas de 'n Blay; lema, *Tres eran tres, etc.*—11, Pis per llogar; lema, *Infomes*.—12, Un trastorn; lema, *Ja s' hi acostumarán*.—13, En busca de bolets; lema,—14, Donant un passeig; lema, *Sol solet*.—15, En Lluçanera; lema, *¡Hi ha res pel drapatre!*—16, La Miopia y l' amor; lema, *El que siga curt de vista, que no fassi cap conquesta*.—17, Una costellada; lema, *La font de can Riera*.—18, Las eynas del fuster; lema, *Idealitats*.—19, Un altre Llatzer; lema, *Es un tipo original*.—20, Lo casament de 'n Matias; lema, *¡No s' ho pensava!*—21, Cap á la vinya; lema, *Un gotinet*.—22, Una solfa; lema, *Música celestial*.—23, ¡Per una pesseta!; lema, *¡Quin trastorn!*—24, Corrida real; lema, *Impresions d' un toro en plassa*.—25, En pocas paraulas; lema, *May diu res*.—26, Una carta; lema, *Ignocentada*.—27, Una professó; lema, *La del encuentro*.—28, Taca d' oli; lema, *T' has ben lluhit*.

En lo pròxim número se publicarà 'l fallo.—Per la Redacció J. Ximeno.

IMPOSSIBLES DRAMÁTICHS

Per un artiller, arrasar *Lo Castell dels tres dragons*.
Per un metje, receptá una *Cura de moro ó curar un empaitx gástrich* ab *Las Pildoras de Holloyay*.
Per un general, dirigir una *Batalla de Reynas*.

CINTET BARRERA Y CARGOL.

